

blikket er stillet, er det ikke muligt i noget større Omfang at faa det private Initiativ til at virke, som det gjorde tidligere; det er ikke muligt at faa Banker eller andre Institutioner til at yde sekundære Panter; og da der endnu er et Risikomoment i alt Byggeri, holder ogsaa den mere private personlige Kapital sig tilbage.“ I et andet lille Afsnit af sin Tale opstillede den højtærede Minister Spørgsmaalet om Risikoen for Statens Vedkommende og besvarede dette nogenlunde benægtende, og jeg kan ikke tænke mig, at Risikomomentet ved det fremtidige Boligbyggeri vilde ændre sig til det værre, om det var privat Kapital, der anbragtes i Bygningerne, eller det var Pengeinstitutterne, der finansierede Byggeriet nu og fremetter. Jeg kan ikke tænke mig, at denne Risiko vil være synderlig større eller synderlig anderledes end den Risiko, der ogsaa eventuelt vil være for Statens Prioritet. Jeg vil da ogsaa gerne i denne Forbindelse nævne, at hidtil har det Antal Obligationer, der er udstedt, i alt væsentligt fundet deres Afsætning paa det danske Marked; det er jo kun et uhyre ringe Beløb, der ikke er afsat herhjemme, og naar der er Midler til at aftage Byggeobligationer, saa maatte vel de samme Midler være til Stede til under en anden Form at yde Finansiering af Boligbyggeriet. Nu ved jeg vel, at den højtærede Indenrigsminister i det Forslag, der er til Behandling, har fremsat Tanken om at afsætte et større Beløb i Udlandet, og det er muligt, at det kan lade sig gøre; noget bestemt derom kan man dog ikke vide.

Jeg finder Anledning til i denne Forbindelse at minde om et gammelt Ord, som jeg synes ogsaa har Berettigelse under de nuværende Forhold, et Ord, der udtaltes i 1840 af den daværende Enevoldskonge, da han drøftede Statsanliggender med nogle af sine Undersaatter. Da sagde han: Vi ville nu alle spare, hvad spares kan. Under den nuværende økonomiske Situation beskæftiger man sig jo i Ministerierne med at undersøge paa hvilke Omraader det vil være muligt at indføre Besparelser paa Budgetterne, men naar man samtidig staar overfor Boligspørgsmaalet, Spørgsmaalet om en Forlængelse af Statens Støtte til Boligbyggeriet, synes jeg, i Forbindelse med de Ting, jeg allerede har nævnt, ikke, man kan gaa udenom den Tanke, at Tidspunktet vist maatte være inde til at standse paa dette Omraade. I denne Forbindelse kan jeg lige minde om, at jeg ved Forlængelsen af den gamle Lov lige før Jul overfor de Udtalelser, der blev fremsat for Fremtiden,

tog det bestemteste Forbehold vedrørende mit Partis Stilling.

Saa kan man opstille det Spørgsmaal, om der da ingen farbar Vej er ud af den Boligsituation, vi er i, og som karakteriseres ved de to Ting, jeg har nævnt: ledige Lejligheder og samtidig husvilde Familier. Jeg tror, der sker et og andet hist og her i vort Samfund, som fortjener nogen Opmærksomhed, og det, jeg i den Henseende sigter til, er, at adskillige af de Familieforsørgere, der mangler Bolig, har sat et personligt Arbejde ind for at skaffe sig en Bolig. Jeg tror, man ude i Storkøbenhavns Periferi vil finde adskillige Huse, der er opført ikke med mange forskellige Haandværkeres Bistand, men ved een Mands Arbejde. Materialerne dertil er maaske samlet gennem flere Aar, og Arbejdet har maaske ogsaa strakt sig over flere Aar, men alligevel har en saadan Mand været i Stand til at skabe en tilfredsstillende Bolig for sig og sin Familie. Jeg tror ogsaa, at der paa dette Omraade vil være interessante Ting at se andre Steder i vort Samfund, i adskillige af vore Provinsbyer, hvor noget lignende er sket, og det skal nok vise sig, at de Boliger, der er opført saaledes, vil være billigere end de Huse, der er opført gennem de sidste Aaringer med Støtte under den Form, hvori vi hidtil har ydet den. Jeg kan ikke se rettere, end at Selvbyggeren i det danske Samfund praktisk talt er i høj Grad i Takt med Tidens Krav, i høj Grad er i Overensstemmelse med det gamle Ord, der siger: Nød lærer nogen Kone at spinde. Nu ved jeg vel, at der i mange, maaske i alle vore Provinsbyer og i Hovedstaden med, er Sundhedsvedtægter og andre Byggevedtægter, der i nogen Grad lægger Hindringer i Vejen for denne Form for Boligbyggeri; men det maa da være et Spørgsmaal, om man ikke gjorde klogt i under de nuværende Forhold at søge at lempe noget paa disse forskellige Vedtægter, hvis stramme Bestemmelser fremkalder Vanskeligheder for Folk ved selv at skaffe sig de nødvendige Boliger. Jeg ser ikke rettere, end at den, der hjælper sig selv paa dette Omraade, der bygger selv og bygger ved Hjælp af smaa Midler, gør sig i høj Grad fortjent til, at der ydes ham en Haandsrækning, hvis det kunde ske under en eller anden Form. Endelig vil jeg gerne understrege det, jeg allerede har nævnt, at den Situation, vi nu staar i, er en ganske anden end den tidligere, alene af den Grund at vi i tidligere Aar har haft en lav Krone, medens vi nu har en høj Krone.

Af disse mine Udtalelser vil man for-